

NORSK HERALDISK FORENING

NORWEGIAN HERALDRY SOCIETY

STIFTET 1969

Til Finansdepartementet

27.06.18

Innspill til ny statistikklov fra Norsk Heraldisk Forening - NHF

Innledning

Norsk Heraldisk Forening er en forening for heraldikere og heraldisk interesserte i Norge. Vi utgjør det største kompetansemiljøet innen heraldikk i Norge og har bl.a. blitt involvert i prosessen rundt kommune- eller fylkesvåpen for de nye kommunene og fylkeskommunene. Heraldikk er både en kunstart og en historisk hjelpevitenskap og kan deles i offentlig og privat heraldikk. Den offentlige heraldikken er typisk statsheraldikk – riksvåpen og lignende, kommunal- og fylkeskommunal heraldikk og militærheraldikk. Den private heraldikken omfatter personer og slekters våpen, samt bedrifter, institusjoner og foreningers våpen. Slektsvåpen er arvelige, og retten til å bruke disse utledes av slektskapsforbindelser som lar seg verifisere fra autorative kilder.

Forskning innen heraldikk benytter i hovedsak de samme prinsipper som i historisk og kunsthistorisk forskning forøvrig. Forskning på våre felt vil også berøres sterkt dersom en ubegrenset taushetsplikt skulle innføres for arkivsektoren i Norge. Vi ønsker derfor å komme med innspill til arbeidet med en ny statistikklov hvor vi ser at forskernes vilkår berøres.

I Statistikklovutvalgets NOU leser vi at de ønsker å fjerne bestemmelse i nåværende § 2-7, som bestemmer at taushetsplikten opphører etter 100 år for personlige forhold eller 60 år for virksomhetshetsopplysninger, da "Taushetsplikten bør forenkles noe" (NOU 2018:7, s. 85). En fjerning av denne bestemmelsen er vi sterkt uenige i, og vi kan ikke se at Statistikklovutvalget i noe tilfelle har vurdert de implikasjoner dette vil føre til for historisk forskning og kunnskap om vår fortid og kulturarv.

Statistisk grunnlagsmateriale og offentlige folketellinger

Eldre statistisk grunnlagsmateriale er i dag en viktig kilde for kvalitativ historisk og samfunnsvitenskapelig forskning og en gullgrube for lokal- og slektshistorikere. I dag blir personopplysningene som samles inn gjort offentlig tilgjengelig etter 100 år, og i dag har vi databaser som Riksarkivet/Arkivverket har publisert – fra 1801-tellingen frem til 1910-tellingen. Disse kildene gir et unikt innblikk i samfunnet og samfunnsutviklingen, fra personnivå og husstand til undersøkelser om yrkessammensetning og sosiale vilkår. Den neste folketellingen som etter planen skal offentliggjøres er 1920-tellingen, et arbeid Arkivverket allerede er i gang med å forberede.

Hvis det blir tilfelle at denne typen informasjon blir omfattet av taushetsplikt for evig tid vil det ha stor betydning for forskning - av historikere og samfunnsvitere, og alle andre som benytter denne informasjonen i dag. I dag er informasjonen lett tilgjengelig, og en viktig del av den digitaliserte kulturarven som regjeringen er opptatt av. Skoleelever i grunn- og videregående skole, og studenter og vitenskapelig ansatte i UH-sektoren kan enkelt gjennomføre forskning på sin beste-, olde- og tippoldeforeldre-generasjon, og et bortfall av denne kildetypen vil vanskeliggjøre forskning som da i større grad må basere seg på uautoriserte kilder - verdien av SSB som en leverandør av korrekt informasjon gjelder ikke bare i dag, men også i et historisk perspektiv, ikke bare som statistikk, men også som nær kunnskap om våre forfedre.

For de som ikke kjenner sine forfedre i flere ledd er folketellingene nøkkelen til informasjon som gjør det mulig å finne sine forfedre i andre primærkilder. Navneloven åpner for at man kan ta slektsnavn som ens forfedre tilbake til tippoldeforeldrene har eller har hatt som etternavn. Navnene og familieforbindelsene må dokumenteres av Arkiverket ved søknad om navneendring og ved en taushetsplikt som omfatter deler av dette materialet vil man kunne innskrenke adgangen til å utøve sine rettigheter etter navneloven.

Bortfall av dagens § 2–7 og forslag til ny § 3–6

Statistikklovutvalget skriver i sitt forslag at

Tilgang til opplysninger der taushetsplikten etter dagens regler er opphevet som følge av den tid som er gått, for eksempel til et historisk befolkningsregister, vil måtte vurderes etter den foreslåtte bestemmelsen for tilgang til opplysninger, § 3–6, som omtales i kapittel 9 (NOU 2018:7, s. 85).

NHF forstår utvalgets forslag til § 3–6 slik at det ikke vil sikres tilgang til materialet, men at det i tilfelle skal vurderes fra gang til gang, at det skal være i forskningsøyemed og tidsbegrenset. Dette vil ikke være tilstrekkelig, og vi antar vil hindre tilgangen til dette materialet for alle som ikke kan henvise til et institusjonstilknyttet forskningsprosjekt. Dette vil også avstedkomme en økt og uhensiktsmessig byråkratisering av forskningen hvis prosjekt må søke tilgang hver gang dette materialet skal konsulteres.

Personvernforordningen (GDPR) og statistisk grunnlagsmateriale

I disse dager avventer vi Regjeringens forskrift på grunnlag av ny personvernsforordning basert på EUs forordning 2016/679, General Data Protection Regulation (GDPR). I Norge er forordningen utsatt til tidligst juli 2018. Vi vil derfor vise til at den uoffisielle norske oversettelsen av personvernforordningen, som fastslår på side 6 punkt 27 at “Denne forordning får ikke anvendelse på personopplysninger om avdøde personer”.

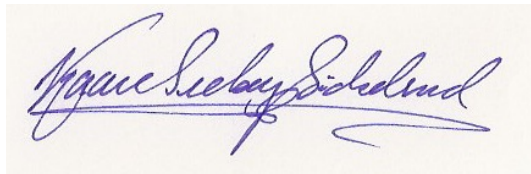
Dagens bestemmelse om opphør av taushetsplikt for personopplysninger etter 100 år (§ 2–7) tolker vi til å være i henhold til GDPRs intensjon om personvern. Forslaget til ny statistikklov legger opp til store restriksjoner på opplysninger som også vil være tilgjengelig via andre kilder. Opplysningene fra SSB har imidlertid en stor verdi siden grunnet deres evne til å levere korrekt informasjon om våre forfedre. Vi ser det som svært uhensiktsmessig at statistikkloven foreslåes mer restriktiv i dette henseende enn

GDPR, men vi ser at en justering av de nåværende grensene (60/100 år) i § 2–7 kan vurderes.

Norsk Heraldisk Forening ber derfor om at Statistikklovutvalgets forslag om å avskaffe bestemmelsen i dagens § 2–7 i statistikkloven ikke gjennomføres i den kommende proposisjonen. Vi ønsker at et generelt bortfall av taushetsplikten etter et vist antall år fortsatt vil være gjeldende lov.

Vi vil ellers vise til innspill fra blant annet Kulturvernforbundet, HIFO, Fagrådet i historie, Slekt og Data og Norsk slektshistorisk forening

På vegne av Norsk Heraldisk Forening

A handwritten signature in blue ink, reading "Kaare Seeberg Sidselrud". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Kaare Seeberg Sidselrud
formann